

אשכול יוסף

חידושים נפלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

מאת הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א מחה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליוני דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

פרשת
יתרו
התשע"ו

גיליון: 180 שנה ד'

שבת שלום
ומבורך!

בברכת מרגן ורבנן הגאונים ארזי הלבנון רבותינו ראשי הישיבות
הגאון הגדול מוהר"ר משה צדקה שליט"א ר"י פורת יוסף, הגאון הגדול מוהר"ר דוד כהן שליט"א ר"י תברון"

"וישמע יתרו... את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו כי הוציא את ישראל ממצרים"

הדבר אומר דורשני! יתרו ביחד עם כל אומות העולם שומע את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל, יציאת מצרים, קריעת הים, מלחמת עמלק, ויש אומרים אף מתן תורה שמע ובא כדאי במכילתא. ובכל זאת רק הלב של יתרו פועם בחזקה, רגשותיו גואים, מחשבותיו מתגברות, עד שהוא בא לכדי הכרה כי ה' אמת ותורתו אמת, צא ולמד ממה שכתב בעל הטורים: "כשנקרע הים, נהם הו בקריעתו נהמה גדולה, עד ששמעו זאת כל מלכי מזרח ומערב!" ותמוה מאוד, היכן כל היקום כולו, כל מליוני האומות ששומעים גם הם את הקולות וברקים, את קול השופר במעמד הר סיני, ובכל זאת לא מתעוררים, לא זועקים ה' הוא האלוקים, אם כן איך יתכן שאחרי כל כך מאורעות נשגבים כאלו, רק אדם אחד יחידי מתעורר לחסות בצל כנפיו של הקב"ה?

יתכן שהתשובה לשאלה גדולה זו נעוצה בדברי רבותינו במדרש (ילקו"ש שופטים רמז מ"ח), וזה לשונם: "הרים נלו מפני ה', שכשעמד המקום ואמר אנכי ה' אלהיך, היתה הארץ חלה וזעזע כל מלכי האדמה בהיכליהם שנאמר קול ה' בכח קול ה' בהדר ובהיכלו כלו אומר כבוד עד שנתמלאו בתיהם מזיו השכינה, באותה שעה נתכנסו כל אומות העולם ובאו להם אצל בלעם, אמרו לו שמא המקום מחריב את עולמו במבול, אמר להם שוטים שבעולם כבר נשבע הקב"ה לנח שאינו מביא מבול לעולם שנה כי מי נח זאת לי וגו'. אמרו לו מבול של מים אינו מביא אבל מביא מבול של אש, אמר להם אינו מביא לא מבול של מים ולא מבול של אש, אלא המקום נותן תורה לעמו שנה' ה' עוז לעמו יתן, וכיון ששמעו מפיו הדבר הזה פנו כולם והלכו איש למקומו, לפיכך נתבעו אומות העולם, וכשעתיד להיפרע הקב"ה משעיר עתיד להרעיש כל העולם כלו על יושביו".

ומדוקדק בדברים אלו שאכן מתחילה העולם כולו נחרד ונרעש בעקבות המאורעות הנשגבים של מתן תורה, ולפני כן יציאת מצרים וקריעת הים ומלחמת עמלק, וכמעט שהתעוררו גם הם וקיבלו עליהם עול מלכות שמים, אלא שבאו לפני נביא האומות, בלעם הרשע, וסחו בפניו את רגשותיהם, אלא שבמקום להלהיבם שהקב"ה משדד מערכות הבריאה, ומנחיל תורה לעולם, ויורה להם שיהיו מבקשים לקבל מכך תועלת גם לעצמם, במקום זה השיבם בביטול גמור, לא מבול של מים, ולא מבול של אש! המשיכו בשרירות ליבכם! זוהי בעצם היתה תשובתו של בלעם. ובדברים אלו קירר את כל האומות, מה שגרם שלא יהיו נותנים על לב את המאורעות החולפות, יציאת מצרים, קריעת הים, מלחמת עמלק ומתן תורה! ואולם רק אחד שלא שמע את דבריו של בלעם, לכך לא בא לקרירות בעבודת ה', והדברים עשו עליו רושם גדול, עד שבא ונתגייר!

הרי שיכול האדם להיות שרוי בלב שלהבת האמונה, ואף המציאות סביבו תזעק אמונה, אך בנקל לא ישמע ולא יבחין למציאות הכסופה והנהדרת שסביבו, כי אוזנו אינה מוטת אל האמת וחכמיה, אלא לקול מלחשים ודוברי כזב, אשר משקיטים את ייסורי מצפונם בדברים בעלמא. ולעומתו האדם החכם שאינו נותן ליצר להקשות את ליבו, אלא יושב ומתבונן במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים של הקב"ה בעולמו, ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח, מפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע את השם הגדול, כמאמר דוד המלך ע"ה "צמאה נפשי לאלהים לאל חי", וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות, כמו שכתב הרמב"ם בפ"ב מהל' יסודי התורה.

חדש! להאזנה לשיעורים מרתקים בהלכה ובאגדה מרבי יוסף חי סימן טוב שליט"א בעל "אשכול יוסף" מעכשיו ב"קול הלשון": 03-6171111-1-3-6-37-1 שמעו ותחי נפשכם! (במאגר עשרות שיעורים)

"זכור את יום השבת לקדשו" (כ. ח')

היאך ולמה מוחלין לעובד עבודה זרה כששומר שבת כהלכתו, וכי משוא פנים יש בדבר?

**איתא במסכת שבת [דף קי"ח ע"ב], אמר רבי חייא בר אבא
א"ר יוחנן כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כדור
אנוש מוחלין לו.**

קשה וכי בשביל ששומר שבת מוחלין לו על עוון עבודה זרה שהוא מרידה וכפירה במלכות שמים ואחד משלושה
עבירות שיהרג ואל יעבור?

יישוב א' - אם שומר שבת כהלכתו הוי ראייה שאינו מאמין ממש בע"ז ותשובתו מתקבלת

הבית יוסף (ריש סי' רמ"ב) תירץ שמפני ששבת שקולה כנגד כל המצוות כמבואר בירושלמי (סופ"ג דנדרים) שהיא
מורה השגחה וחיידוש העולם ותורה מן השמים, וכיון שהוא שומר שבת ודאי הע"ז שעובד אינו מפני שמאמין בה ולכן
יש לו תוחלת מחילה על ידי תשובה משא"כ בעובד ע"ז לפי שעולה בדעתו שיש בה ממש שהוא רחוק בתשובה.

וכיו"ב ביאר החינוך ששורש מהות מצות שמירת השבת שיש בה כדי הכרת האל, שהשבת היא כנגד ששת ימים
שהשי"ת ברא את העולם וביום השביעי שבת וינפש, הרי שהשבת מעידה על השי"ת שברא את העולם. ע"ש. ועצם
שמירת השבת הוא מופת ברור על האמונה בהשי"ת, שהאדם מניח מלאכתו וכל עסקיו ושומע לציווי השי"ת לשבות
ביום השבת.

יישוב ב' - אם עשה תשובה וגם מתחיל לשמור שבת מתקבלת תשובתו

הבית הלוי (בראשית פ"ב) ביאר שעניין התשובה ומצות שבת בחינה אחת הם, כלומר שאם משמר שבת כהלכתו
מוכח ששב בתשובה באמת, כי ענין שבת הוא לידע שהקב"ה מחדש העולם בכל רגע מחדש ואין הרגע הקודם סיבה
לרגע שאחריו וזה הבחינה בשמירת שבת שמקבל התשובה ומנהיגו לא כמעשיו הקודמים והראשונות לא תזכרנה.
ושזה הכונה באומרם כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, שכיון ששומר שבת כהלכתו
מקבלין תשובתו ומוחלין לו עונותיו.

משמע שסובר הבית הלוי שאין כוונת הגמ' שהאדם גם שומר שבת וגם עובד עבודה זרה, אלא אם הפסיק לעבוד
עבודה זרה, וגם התחיל לשמור שבת, שמירת השבת הוי ראייה שעשה תשובה אמיתית, ומתקבלת תשובתו. ולפי"ז
צ"ל שמה שאמרו בגמ' 'עובד ע"ז הכונה שיש לאדם זה כעת דין עובד ע"ז, וכיון ששומר שבת מתכפר לו כאמור.

וכיו"ב ביאר הט"ז (ריש סי' רמ"ב) שודאי הכונה באדם שעשה תשובה אלא דתשובה לא מועיל שיהיו מוחלין לו
כדאיתא ביזמא (פו.) עבר על כריתות ומיתות בי"ד תשובה תולה ומיתה ממרקת, וקמ"ל כאן שאם עשה תשובה מעוון
עבודה זרה, ושומר שבת כהלכתו מועילה תשובה שיהא נמחל לו.

יישוב ג' - על ידי ששמר שבת כראוי לא יעכבו החטא בקיום המצוות אחרי שעשה תשובה

השפת אמת (בחידושו לפרשת כי תשא) ביאר שאין הכונה שאם שומר שבת כהלכתה מחול לו על החטא שעבד
עבודה זרה, אלא ודאי הכונה שעשה תשובה שלימה על חטא הע"ז ונתקבלה תשובתו, אך אף שעשה תשובה החטא
מעכב שאינו יכול לקיים מכאן ואילך את מצות שמירת שבת כמקודם החטא, אמנם מיוחדת מצות שבת שאם היה
מקיימה גם מקודם, אין החטא פוגם ומעכב ועל זה מחול לו, שלא יעכב חטא הע"ז במצוה זו של שמירת שבת מכאן
ואילך. ע"ש. ואפשר להוסיף שכיון ששמר שבת ועשה תשובה יועיל לו שלא יעכב כלל מה שחטא לפני כן בע"ז גם
לענין קיום שאר מצוות.

יישוב ד' - מוחלין לו רק לעניין היום השביעי שכיון ששמור שבת לא ישבות בשבת בגיהנום

ולדעתי י"ל שאולי אין כוונת הגמ' שמי שעובד ע"ז ושומר שבת שלכן מוחלין לו לגמרי כל עוון ע"ז, אלא הכונה שאם שמר שבת כהלכתה אז מוחלין לו גם על חטא הע"ז לגבי ימי השבתות עצמם בלבד, שלעת"ל אחר מותו למרות שידונו אותו בכל השבוע לגיהנום על עוון עבודה זרה, מ"מ בשבתות מוצין אותו מגיהנום כיון ששמר שבת כהלכתה, למרות שעבד ע"ז תמיד שהוא עוון חמור, בכל זאת בשבת אין נידון על זה כיון ששמר שבת כהלכתה.

וכדאיתא בפסיקתא אמר רבי אפטוריקי אור של גיהנום שובת בשבת ובראש חדש דכתיב ויצאו וראו בפגרי האנשים וגו' וסמך ליה והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו. וכן איתא בילקו"ש (איוב ס"י תתקנ"ו) שיורדי גהנום בשבת אין נידונים. וכן מוכח בסנהדרין (סה:): שאמר רבי עקיבא לטורנוסרופוס הרשע שקבר אביו אין מעלה עשן בשבת, ופירש רש"י שכל ימות השבוע היה מעלה עשן שהיה נדון ונשרף, ובשבת פושעי גיהנום שובתין. וכן מבואר בתוספות ביצה (לג:): ד"ה כי הוינן.

"ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על אודות ישראל את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצילם ה'"

למה הוצרך משה לשוב ולספר ליתרו על הניסים שנעשו לישראל והלא יתרו כבר שמעם?

יש להקשות למה הוצרך משה לשוב ולספר באוזני יתרו את סיפור המאורעות והניסים שנעשו לישראל ביציאת מצרים והלא יתרו כבר שמע וידע אודות הניסים, כמו שנאמר בתחילת הפרשה "וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוהים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים", ופירש רש"י: "את כל אשר עשה להם" בירידת המן ובבאר ובעמלק, ויציאת ישראל ממצרים?

בפשטות אפשר ליישב שמתחילה כשמע יתרו את דברי הניסים קיבל את הדברים לפי דרגתו בבחינת תשובה מיראה, שנתירא בשומעו שהקב"ה הכה במצריים וסוס ורוכבו רמה בים, לכך משה חזר וסיפר את הדברים באוזני יתרו בהיבט המורה על אהבת ה', זאת כדי שתהיה תשובתו מאהבה.

וכמו שדרש ריש לקיש במסכת יומא (פו) גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות שנאמר "שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך" שהרי עוון זה מזיד והכתוב קורא לזה מכשול, וכל זה נאמר בתשובה מיראה, אבל בתשובה מאהבה גדולה היא שזדונות נעשות לו כזכויות שנאמר "ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם הוא יחיה".

ויותר נראה לתרץ על פי הגמרא (עבודה זרה יא.), שבשעה שאונקלוס בר קלונימוס התגייר, שלח לו הקיסר גדוד של רומאים שיקראו לשוב לדתם, ואונקלוס משכם בפסוקים וגיירם!

חזר הקיסר ושלח גדוד נוסף וציווה שלא ידברו עימו כלום, רק יקראוהו. כשהגיעו אצלו אמר להם "ניפירורא מוליך אבוקה לפני האפיפירור, אפיפירור מוליך אבוקה לפני הדוכס, הדוכס מוליך לפני ההגמון, הגמון לפני הנסיך, והנסיך עצמו וכי הוא מוליך אבוקה לפני בני אדם"? אמרו לו לא!, אמר להם: "הקב"ה בכבודו ובעצמו מוליך את האבוקה לפני עם ישראל" דכתיב "וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן וללילה בהלל" וליהל בהלל! חזר הקיסר ושלח גדוד נוסף וציווה שלא ידברו עימו מאומה, כשאונקלוס ראה אותם מרחוק הניח את ידו על המזוזה, ושאל אותם מה זה? אמרו לו תאמר אתה, אמר להם: "מנהגה של עולם, מלך בשר ודם יושב מבפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ, ואילו הקב"ה עבדיו מבפנים והוא משמרם מבחוץ" שנאמר (תהלים קכ"א) "ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם", נתגיירו כולם! ושוב לא שלח הקיסר אחריו.

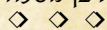
ופלא הוא! — מה ראו אותם גויים גדודי רומי באותם פסוקים שאמר לפניהם אונקלוס הגר, שעל ידי זה חזרו בתשובה ונתגיירו, וכי עד לאותו זמן לא ידעו מקראת מהתנ"ך ולא שמעו אודות דת ישראל. הלא רבים מבני עמינו ומחוצה לו לרבות גם כמה מעוכרי הדת בקיאים בפסוקים ולא נתנו ליבם לחזור בתשובה? ותירץ הגאון הצדיק רבי שלמה וולבה זצ"ל שיש הבדל גדול ממי שומעים את הדברים! דהיינו שאפילו אם שומעים דברים שהם פשוטים, אם הם יוצאים מפי אדם גדול, הדברים עושים רושם גדול, וחודרים עמוק לליבו של האדם! — ולכן כשמעו אותם גדודי רומי את הדברים מפי קודשו של אונקלוס הגר (יעויין מס' מגילה דף ג ע"א) עשו עליהם הדברים רושם גדול עד שנתגיירו מחמת זה!

לאור הדברים האלה מיושב הטעם שהוצרך משה רבינו ע"ה להוסיף בסיפור המאורעות והניסים ליתרו למרות שיתרו כבר ידע ושמע את כל מעשה הניסים מאנשי עירו ומקום מושבו, כי בודאי שמע את הניסים באמצעות אנשי עירו ומקום מושבו מאומות העולם, הם סיפרו לו הדברים והיה זה כסיפורי דברים בעלמא. ועל כן היה חשש גדול שאחרי זמן מה תקרר דעתו וישוב לסורו, כי הדברים ששמע מהם לא יעשו עליו רושם חזק ואמיתי. לכן חזר משה רבינו והשמיע שוב באוזניו של יתרו את הניסים והנפלאות שעשה ה' יתברך לישראל. ושמיעה מפי קודשו של משה רבינו בודאי תשאיר רושם עמוק של קדושה בלב השומעים וגם כי יקין לא יסור ממנה, (מתוך הספר "שלהבת יוסף חיי").

גיליון "אשכול יוסף" יו"ל לזיכוי אלפים על ידי האחים היקרים והחשובים

מור גדעון ניסים ומור אהרן ניסים ה"ו, לברכה והצלחה להם ולכל בני ביתם

מוקדש לעילוי נשמות הוריהם היקרים, סאלם אליה בן מסעודה ז"ל ונוריה בת גורג'יה ע"ה, ת.נ.צ.ב.ה.

להצטרפות למנוי "אשכול יוסף" ומכתבים למערכת: keremyosef@okmail.co.il פקס: 153-2-5373570

ספר "שלהבת יוסף חי" / רב מנר

עה"ת, רעיון מיוחד לכל פרשה + פרק מרוק על מרן רבינו עובדיה יוסף זצוקל"ה

ניתן להשיג: בירושלים:

ספר הספרים צומת בר אילן

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15

אור החיים סנטר מאה שערים.

הפצת ספרי קודש רח' דוד 1 ש. הבוכרים

ספרי בצלאל, על יד בהכניס "מוסיוף"

בני ברק: משפי שבתאי רחוב ר' עקיבא 44

פינת הרב קוק, (מעל סלקום), 03-5796146

תל אביב: משי סימן טוב, רח' אלוף משה בריל 22

ביתר: משי סימן טוב, בן זכאי 7, 02-5808831

קרית ספר: מסילת יוסף 4, 052-7606856

וברשתות הספרים:

"אור החיים" ו"יפה נוף"

בכל רחבי הארץ

לבירורים ופרטים נוספים

054-8460007/8 02-5373570

בין הפרקים: ענוותנותו / מידותיו / זהירותו בכבוד ת"ח / זהירותו בכבוד אשתו / אהבתו לתורה / שקיעותו בתורה / התמדתו בימי בחרותו / בימי מלכותו / גודל עיונו ובקיאיותו, / יראתו / מידת האמת שבו / אצילותו / התנזרותו מכסף / בריחתו מכבוד / מלחמתו בבתי משפט / פועלו להינוך ילדי ישראל / שתדלנותו להקמת עולם התורה בדורנו / פועלו לטהרת ישראל / חכמתו ותבונתו / כח השפעתו / מהפכותיו הרוחניות / הצלחתו בכל מעשיו / ועוד 32 פרקים!

מאות סיפורים, עובדות והנהגות שטרם ידועים...

54 פרקים! 708 עמודים!

בין הפרקים על מרן זצ"ל אלפי נושאים, בין היתר: תשובה מרבינו שלא נדפסה בספריו בעניין הפלה מפני מצוקה כלכלית / כמה דפי גמרא למד כל יום וכמה פעמים סיים השי"ס? באיזה לילה למד 53 דפי גמרא? בכמה שעות סיים מסכת הוריות? למה נעמד על הספסל ולמד שעה ארוכה? מה חשף בהקשר למספר הדפים שלמד בהליכתו ובחזרתו מהישיבה? באיזה כנס התיישב ולמד בעת הדרשה ואחר כך פלפל עם הדרשן על דרשתו? מתי רדפו אחריו בבחרותו ברחובות ירושלים? מתי רב אחאי גאון נגלה אליו בחלום ומה אמר לו? למי ולמה נתן משכורתו ביום שקיבלה? למי בירך שכל מה שיעשה באותו יום יצליח, ומה הצליח? איזו מתנה העניק לאשתו ליום נישואין? באיזו מדינה התבצר שנה שלימה, ולמה? את מי ומתי שלח לקנות עשב הפלדור? האם אכל פלדור? מה הם דבריו החריפים שנשא נגד בתי המשפט וצונזרו במשך 60 השנים האחרונות? מה השיב לשאלה האם לטבול כל יום במקוה? על מי סירב לגזור שיהיה בריא ולמה? איזה דברים נשא בפני צאן מרעיתו בתקופת השואה? מה סיפר על תחושותיו מתקופת השואה? מתי ניגן שירי שבת ביום חול ולמה? מה עומד מאחורי ריבוי ספות וכורסאות בביתו? לאיזו ישיבה התנגד לסייע באיסוף תרומות ולמה? מתי פרצו גנבים וריקנו את ביתו, למי סיפר ולמה שמח? איזה ספר הורה שלא להכניס לשיבתו? מה היו דברי מרן הרב שך שעליהן התבטא: "כמה צדקו דברי קודשו!" מתי השב"כ אסר עליו לצאת להיכן יצא? מתי התבשם בפורים ומה עשה? באיזה חתונה התעכב עד 11 ולמה?, האם יש מקור נאמן שנפטר יותר מגיל 93? כיצד עזר לרעייתו בגידול הילדים? מתי הרבנית ע"ה יצאה לחפשו ברחובות ירושלים, ומה אירע? מתי ביקש לסייע בסחיבת קורות ועצים? מתי חתם על דולרים? מתי חילק לבני ביתו יין? מתי סירב להיות סנדק עד שידבר ביחידות עם אבי הבן? **אוצר ענק!!!**

מתוך הסכמת הגאון הגדול הראש"ל רבי יצחק יוסף שלי"ט א:

"החידושים על הפרשיות ראויים לאומרן על שולחן שבת, ויחד עם זאת להזכיר את זכרו של מרן מתוך המערכות שכתב המחבר..."

בין המערכות התורניות על הפרשיות

4 ביאורים למה נצטווה נח לעשות חלון בתיבתו? / **5 ביאורים** למה יעקב הפציר בעשיו שיקבל מנחתו? / **10 יישובים** למה לא בראו השבטים מזון על ידי ספר היצירה? / **10 ביאורים** מה גרם ליוסף לשבור רוחו לחשוף זהותו בפני אחיו? / **5 יישובים** למה הוצרכו חנניה משאל ועזריה ללמוד מסירות נפש מהצפרדעים? / **5 ביאורים** היכן היו כל היקום מבריאת העולם ועד עתה שלא נטלו חלק בהתפתחות ושיכלול הטכנולוגיה? / **4 יישובים** מה הטעם שתינוק הנוול בשבת צריך קצת כפרה על שחיללו עליו את השבת? / **5 ביאורים** למה ת"ח שאין בו דעת נבילה טובה הימנו? / **6 ביאורים** מפני מה היתה האש על המזבח בבית א' רבוצה בדמות אריה ובבית ב' בדמות כלב? / **13 תירוצים** ביישוב הסתירה בחז"ל אם קשה סילוקן של צדיקים כחורבן בהמ"ק או יותר? / **4 יישובים** היאך התירו מי שיצרו מתגבר עליו לילך למקום שאין מכירים אותו ללבוש שחורים ולעשות מה שליבו חפץ? / **5 יישובים** מה בא התנא לחדש שאין מלוין לאדם בשעת מותו כסף וזהב? / **18 עצות** וסגולות להינצל מהרהורים רעים / **5 יישובים** איך מחייב הספרי לדון בפיקוח נפש? / **6 יישובים** היאך השמש והירח שמחים בצאתם וששים בבואם והרי אינם מאירים עד שיוורים בהם חיצים וחניתות? / **8 יישובים** למה לא מברכים על כתיבת ס"ת וחידושי תורה? ועוד עשרות מערכות מופלאות!

מתוך הסכמת הגאון הגדול רבי משה צדקה שלי"ט א:

"ויש בזה חיזוק גדול, ודבר גדול הוא, ובודאי יש מזה נחת רוח גדולה למרן..."